תצוה

א. וועגן פ' תצוה שטייט אין בעל הטורים[1], אז דאָס איז די אייניציקע סדרה „משעה שנולד משה" אין וועלכער עס וועט ניט דערמאָנט דער נאָמען פון משה רבינו („עד משנה תורה"[2]). און דער טעם אויף דעם איז, ווייל משה האָט געזאָגט „מחני נא מספרך אשר כתבת"[3] און „קללת חכם אפילו על תנאי באה"[4] — איז דאָס נתקיים געווארן אין דער סדרה.

יעדער ענין און פרט אין תורה איז בדיוק. דאָרף מען זאָגן, אז דאָס וואָס דוקא פ' תצוה איז אויסגעקליבן געווארן, אז אין איר זאָל אויסגעפירט ווערן דער „מחני נא מספרך" (וואָס שטייט אין פ' כי תשא[3])

[ובפרט, אז לכאורה וואָלט מער מתאים געווען צו מרמז זיין אָט דעם ענין — אז אמירת משה איז מקום געווארן „אפילו על תנאי" — אין איינער פון די סדרות וואָס קומען נאָך[5] (און ווען מ'ווייס שוין וועגן) אמירת „מחני נא"[6]]

איז דאָס דערפאַר, וואָס דער ענין פון „מחני נא מספרך" איז מתאים צום תוכן פון דער סדרה[7].

דאָרף מען פאַרשטיין: וואָס פאַר א שייכות האָט דער ענין פון „מחני" צום תוכן פון פ' תצוה, וואו עס רעדט זיך וועגן דעם ציווי אויף העלאת נרות המנורה, עשיית בגדי כהונה, חינוך אהרן ובניו, און עשיית מזבח הקטורת?

ב. אויך דאָרף מען פאַרשטיין: די כוונה אין דעם וואָס „לא הזכיר משה בזה הסדר"[8] איז (ניט אָז דאָ רעדט זיך

---

1) ריש פרשתנו. וכ"ה בזהר חדש שה"ש בתחלתו (ס, ג). רבותינו בעה"ת ובחיי תשא לב, לב. פי' הרא"ש עה"ת ריש פרשתנו. וראה זח"ג רמו, א.

2) פי' הרא"ש (ועד"ז הוסיפו בחצ"ג בבעה"ט). וראה לקו"ש ח"ב ע' 675.

3) תשא לב, לב.

4) מכות יא, א.

5) וכמו שהקשה בז"ח שם „והא לבתר ואתה תצוה אמר משה האי מלה" (ומתרץ „אין מוקדם ומאוחר בתורה". וראה הערה הבאה).

6) לכאורה אפ"ל להיפך, שצ"ל דוקא בא' הפרשיות שכבר נכתבו, כדיוק הלשון „מחני נא מספרך אשר כתבת" (ראה גם פי' הרא"ש שם: מן הספר אשר כתבתי כלומר מס' ואתה תצוה שכתבתי לפני כי תשא) —

אבל (נוסף לזה שלכמה דעות (רש"י תשא לא, יח. לג, יא. תנחומא תרומה ח. ז"ח שם) פ' תצוה עכ"פ נאמרה לאחרי כי תשא — הרי) בפרש"י תשא (לב, לב) מפורש „מספרך — מכל התורה כולה", ועכצ"ל שאפ"ל „מחני נא מספרך אשר כתבת" אף שלא נכתב בפועל „ספרך אשר כתבת" [ראה רא"ם שם (ומ"ש הרא"ם (בפי' הב') שקאי רק על מה שנכתב עד מ"ת — צע"ג, שהרי מפורש ברש"י „מכל התורה כולה"). וראה לקו"ש ח"ב שם]. או כמ"ש בגו"א כאן שכוונת רש"י לתורה „שהיתה כתובה מאז לפניו באש שחורה כו'" (רש"י ברכה לג, ב. וראה רש"י פנחס כז, ז). ועפ"ז מתרץ דיוק לשון הכתוב „מספרך אשר כתבת".

ואולי י"ל, דזה שקללת חכם אפילו על תנאי באה, הוא רק בנוגע לדבר שהי' במציאות בעת אמירת הקללה (והקללה חלה עליו), משא"כ בדבר שמציאותו נתהוה לאחרי שלא נתקיים התנאי (ובמילא — בטלה הקללה), אין שייך שהקללה (שבטלה) תחול עליו.

7) במאור עינים ריש פרשתנו (ועוד) שזהו לפי שז' אדר — יום הסתלקות משה — חל (ברוב השנים) בפ' תצוה. ובז"ח שם „דהו"ל למיכתב שמי' דמשה בכל מלה ומלה ובכל פיקודא ופיקודא דתמן" — אבל מובן שצ"ל שייכות גם לתוכן הסדרה. וראה טור הארוך, פענח רזא, וש"ך עה"ת ריש פרשתנו.

וראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 204 ואילך. סה"ש תשמ"ט ח"א (ע' 257 ואילך. ע' 271 ואילך). ועוד.

8) ל' בעה"ט כאן.

ניט וועגן משה'ן, נאָר) אַז משה וועלט ניט דערמאָנט בשמו, אָבער אין דער סדרה רעדט זיך וועגן משה'ן, און אין א ריבוי פסוקים[9];

נאָך מער: די התחלת הסדרה — און שם הסדרה (וואָס איז מרמז, כידוע, אויפן תוכן פון דער גאַנצער סדרה) — „ואתה תצוה"[10], באַציט זיך דוקא צו משה'ן; און זאת ועוד — „ואתה תצוה" מיינט (כפירוש הכלי יקר[11]) „ממהות עצמותך", וואָס מהות ועצמות פון א מענטשן איז טיפער און העכער פון דער דרגא אין מענטשן וואָס איז פאַרבונדן מיט'ן שם:

ענינו פון א שם איז בכדי אַז א צווייטער זאָל אים קענען רופן; אָבער דער עצמות ומהות פון א מענטשן, איז העכער און טיפער פון האָבן א שייכות צו א זולת, ובמילא העכער פון ענין ה„שם"[12].

קומט לפ"ז אויס, אַז אדרבא, דער אופן ווי עס איז מקויים געווארן דער „מחני" — אַז משה וועלט דאָ דער־מאָנט (ניט בשמו, נאָר) דורך די וועג־טער „ואתה תצוה" — ווייזט אויף נאָך א גרעסערער מעלה ווי שם משה.

ג. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים הביאור אין דעם גודל הענין פון בקשת משה „מחני נא מספרך אשר כתבת", ופרש"י[13] „מכל התורה כולה":

ענינו פון משה איז — תורה, וכמחז"ל[14] אַז (תורה „נקראת על שמו" ווייל) משה „נתן נפשו על תורה". דער־פון איז פאַרשטאַנדיק, אַז דער ענין פון „מחני נא מספרך — מכל התורה כולה", רירט אַן די עצם מציאות פון משה'ן, ווי עס איז איינס מיט תורה[15];

און צוליב וואָס האָט זיך משה אַזוי איינגעשטעלט — אויף פועל'ן א כפרה אויפן חטא העגל, וואָס חטא העגל איז א חטא הכי חמור, ביז אַז אַלע שפּעטער־דיקע חטאים און זייערע עונשים זיינען פאַרבונדן מיט חטא העגל, וכמש"נ[16] „וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם".

איז תמוה: ווי קומט עס, אַז משה זאָל איינשטעלן זיין עצם מציאות, וואָס איז פאַרבונדן מיט תורה, פאַר די טייל אידן וואָס האָבן חוטא געווען בעגל, כולל די עושי העגל וואָס זיינען געווען הפך פון לא יהי' לך גו' לא תעשה גו', אינגאַנצן אַפּגערין[17] ר"ל פון תורה?

אויך דאַרף מען פאַרשטיין: וואָס איז דער תוכן פון בקשת משה „ואם אין מחני נא מספרך — מכל התורה כולה": וואָס איז דער קשר צווישן די צוויי ענינים, אַז אויב דער אויבערשטער וועט

9) וראה לשון הז"ח שנעתק בהערה 7.

10) כן נקראת פרשה זו בזח"ג וז"ח שם ובכ"מ (ראה הנסמן בלקו"ש חט"ז ע' 342 הערה 9).

11) ריש פרשתנו. וראה ג"כ ד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט (בסה"מ קונטרסים ח"א) פ"י־"יא. וראה לקמן סעיף ו.

12) כי גם זה ש„יש שייכות ממש להשם אל עצם הדבר", ה"ז ש„השם מקשר הנשמה בגוף", אבל „הנשמה עצמה קודם בואה בגוף אינה נקראת בשם כלל" (לקו"ת בהר מא, ג). ועצ"ע.

13) תשא שם, משמו"ר פמ"ז, ט.

14) מכילתא לבשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד. וש"נ.

15) ויתירה מזו — גם במציאות התורה עצמה, שקשורה עם משה (ע"ד הנ"ל שנק' על שמו) — עיין רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ח־ט. לקו"ש חי"ט ע' 179 ואילך.

16) תשא לב, לד ובפרש"י שם. ובזהר (ח"א נב, ב ואילך. קכו, ב. ח"ב קצג, סע"ב) שע"י חטא העגל חזרה זוהמתן. וראה לעיל ע' 151 הערה 52.

17) ראה שבת פז, א. הובא בפרש"י תשא לב, ט (אבל ראה תוד"ה ומה שבת שם).

די אידן ניט מכפר זיין אויפן חטא העגל, איז „מחני" פון תורה[18]?

רש"י[19] איז מבאר[20], אז דערמיט האָט משה געוואָלט באַוואָרענען „שלא יאמרו עלי שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים". אָבער דער פירוש איז לכאורה ניט גלאַטיק, ווייל פון לשון הפסוק איז משמע, אז מיט דער טענה ותביעה צום אויבערשטן האָט משה געוואָלט פועל'ן אַ כפרה אויף חטא העגל און ניט צו באַ־וואָרענען זיך „שלא יאמרו עלי כו'".

אויך ועיקר — וועז עס רעדט זיך וועגן ניט אויספירן, ח"ו, „תשא חטאתם" „חטאה גדולה", וואָס פאַר אַ תפיסת מקום האָט באַ משה רעיא מהימנא וואָס מען וועט זאָגן וועגן עם?!

ד. דער ביאור בזה:

משה רבינו איז איין זאַך ממש מיט כלל ישראל, ביז אַז ס'איז ניט שייך צו אָפטיילן אים פון אידן בכלל ובפרט, ובלשון רש"י[21]: משה הוא ישראל וישראל הם משה.

וואָס דערפאַר האָט דער חטא העגל געפועל'ט אַ ירידה אין משה, כמחז"ל אויפן פסוק „לך רד — רד מגדו־לתך"[22]. דלכאורה: משה האָט דאָך ניט געהאָט קיין שייכות כלל צום חטא העגל, אפילו ניט אינעם גדר פון „מי שיש בידו למחות", וואָרום ער איז דע־מאָלט געווען בהר (כפשוטו, ובפרט ועאכו"כ — במצבו ברוחניות). היינט פאַרוואָס זאָל דער חטא העגל אָנרירן אים?

נאָר ווייל משה איז איין זאַך מיט ישראל (ובמילא — גדולתו ניתנה און איז געוואָרן איין זאַך מיט גדולת ישראל), האָט דער חטא (העגל) און ירידה פון ישראל בדרך ממילא געפועל'ט אַ ירידה אין משה'ן.

און אָט די התאחדות פון משה מיט אידן איז נאָך טיפער ווי זיין התאחדות מיט תורה:

כשם ווי מ'געפינט ביי דער פאַר־אייניצקונג פון אידן מיט דעם אויבערשטן, אַז אע"פ אַז „אורייתא וקוב"ה כולא חד"[23] (ווי דער פירוש הפנימי[24] פון מחז"ל[25] „אנא נפשי כתבית[26] יהבית", אַז דער אויבערשטער האָט זיך אַליין („נפשי") „אריינגעשריבן" און „אַפגעגעבן"[27] אין תורה), פונדעסט־ווייניגער איז די התאחדות פון אידן מיט

18) משא"כ להפירוש (רמב"ן אברבנאל ועוד עה"פ. וראה תיב"ע עה"פ. ר"ה טז, ב) שמחני מספר החיים, שרצה לסבול עונשם וכיו"ב. וראה מכילתא לבא יב, א. זח"א סז, ב. קו, א. רנד, ב. זח"ג יד, ב ואילך. מקומות שצויינו בהערה 14.

19) עה"פ.

20) בשמו"ר פמ"ז שם, „כל התורה שנתת לי . . דבר אל בנ"י כו' אם הם כלים מה אני עושה בתורתך" — אבל עפ"ז אין זו בקשה ותביעה, כ"א הדגשה שבאם ישמיד אותם בדרך ממילא יהי' „מחני" (אבל ביפה תואר שם: כל המקומות כו' דבר אל בנ"י אין להם מקום וצריך להגיהם).

[במהרז"ו שם, „ובשתשמיד אותם בהכרח שתמחה גם שמם מן התורה, מחה גם שמי שלא דברת עמי רק בשבילם". ועפ"ז „מחני נא" היא בקשה נוספת. אבל עדיין צע"ג (ע"ד הקושיא שבפנים): זה ש„תמחה גם שמם מן התורה" הוא תוצאה מהעיקר („שתשמיד אותם"): וא"כ למה היתה בקשת משה רק „מחני נא מספרך" — מן התורה. וראה בהעלותך יא, טו].

21) חוקת כא, כא.

22) תשא לב, ז וברש"י שם. ברכות לב, א. ועוד.

23) זהר הובא בתניא פ"ד, רפכ"ג. וראה זח"א כד, א. זח"ב ס, א. תקו"ז ת"ר (כא, ב), תכ"ב (סד, א). ועוד.

24) ראה לקו"ת שלח מח, סע"ד.

25) שבת קה, א.

26) כ"ה גירסת הע"י שבת שם.

27) ראה גם תניא פמ"ז.

קוב״ה נאָך טיפער און העכער דערפון, וכמחז״ל[28] אַז „ישראל קדמו״ לתורה:

עד״ז (וכתוצאה מזה) איז ביי נשיאי הדור — וואָס (בלשון רש״י[21]) „נשיא הדור הוא ככל הדור״ — אַז זייער התאחדות מיט די אידן פון זייער דור איז נאָך העכער פון זייער התאחדות מיט תורה —

[און אַזוי איז אויך ביי צדיקים בכלל (וואָס „דומים לבוראם״[29]): אע״פ אַז זיי „גיבן זיך אַריין״ אין די עניני תורה[30] וואָס זיי לערנען ובפרט זייערע חידושי תורה[31], קומט דאָס אַבער ניט צו זייער פאַראייניקונג מיט אידן, ובפרט די וואָס האָבן צו זיי א שייכות (ובמילא אחריות) מיוחדת, ענייַ עירך, בנים ותלמידים כו׳ (בלשון הפסוק[32]: הנפש אשר עשו)].

ה. דאָס איז אויך דער ביאור אין בקשת משה „מחני נא מספרך״ און דער טעם וואָס ער האָט איינגעשטעלט זיין עצם מציאות ווי זי איז פאַרבונדן מיט תורה צוליב (אויך) די עושי העגל:

וויבאַלד אַז די התאחדות פון משה מיט אידן איז נאָך העכער פון זיין התאחדות מיט תורה, דערפאַר איז די תוצאה דערפון געווען אין ביידע ענינים:

(א) אַז אויך זיין מסירת נפש פאַר אידן[33] איז פריער און העכער פון זיין מסירת נפש אויף תורה.

[ע״ד ווי עס שטייט אין מגיד מישרים, אַז דער בית יוסף האָט געדאַרפט זוכה זיין צו מסירת נפש על קידוש השם[34], נאָר צוליב א געוויסער סיבה האָט מען אים מעניש געווען און ער האָט בפועל דערצו ניט זוכה געווען —

וואָס אויב ער וואָלט אומגעקומען על קידוש השם וואָלט ער ניט געהאַט די מעגלעכקייט צו מחבר זיין דעם שולחן ערוך שלו כולו[35], שממנו תצא תורה

---

28) ב״ר פ״א, ד. תנא דבי אליהו רבה פי״ד.

29) רות רבה פ״ד, ג. ב״ר פס״ז, ח. ועוד.

30) כמשנ״ת כמ״פ (לקו״ש חי״ז ע׳ 423. ועוד) במ״ש כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע לפני הסתלקותו: איך גיי אין הימעל און די כתבים לאַז איך אייך.

31) להעיר ממחז״ל (ע״ז יט, א) — כנ״ל בפנים — שתורתו נקראת על שמו.

32) לך יב, ה וברש״י שם. סנהדרין צט, ב. ועוד.

33) ראה במקומות שצויינו לעיל סוף הערה 18.

34) ריש פרשתנו. ועד״ז ר״פ בראשית סד״ה הלא לך למנדע. פ׳ אמור ד״ה אח״כ פי׳ לי. פ׳ ברכה ד״ה אור ליום א׳. ובכ״מ.

35) שהרי סיום חיבור ד׳ חלקי השו״ע בשנות שט״ו-שכ״ג (כמ״ש הב״י בסוף כ״א מחלקי השו״ע (נעתק בדפוס ראשון)) — סמוך לסוף ימיו; ואילו בשורת המגיד שיזכה לקדה״ש ה׳ קודם עלייתו לא״י (ראה במגיד משרים שם פ׳ בראשית תצוה וברכה הנ״ל), והב״י עלה לא״י בשנת רצ״ו.

[ומ״ש בפ׳ ברכה (בהמשך ל„אזכך לאתוקדא באו״כ״), „ואזכך למגמר חיבורא דילך״, הרי מסיים שם „דאקריא בית יוסף״ — ב״י על הטור. וכ״מ מהא שאמר „למגמר חיבורא דילך״, והשו״ע משמע בכ״מ שהתחילו לכתוב לאחרי שעלה לא״י (משא״כ הב״י שהתחילו בשנת רפ״ב בחו״ל, כמ״ש בסוף ספרו ב״י לטחו״מ)]. ואכ״מ.

ז״ע העירוני אשר ב„אזהרות ותקונים וסייגים״ שבתחלת הספר. פ׳ בשלח ד״ה אור ליום שבת י״א שבט — מפורש שיזכה לקדה״ש לאחרי שיגמור „כל חיבוריך (ופרושיך) ופסקיך . . ולהדפיסם ולפשטם בכל גבול ישראל״ — וא״כ נכלל גם השו״ע. ובפרט עפמש״כ שם בפ׳ צו (סד״ה אור לי״ד ניסן): חיבורא דילך מלבד השם הראשון שאמרתי לך שיקרא בית יוסף עוד יקרא שולחן ערוך.

אלא שאין בזה סתירה להמבואר בפנים השיחה, כי בפשטות, בשורות השונות מהמגיד להב״י (במשך שנים רבות) שיזכה לאיתוקדא על קדה״ש כשכר עבודתו בתנאים שונים: לאחרי שיעלה לא״י; כשיגמור חיבור הב״י; כשיגמור כל חיבוריו ועוד — איגן בשורה אחת (שפעם אמרה בפרטיות ופעם בקיצור)

— שהרי פשוט שבמשך השנים היו כו״כ שינוים בדרגות ובמצבו של הב״י (ועד לשינוי העיקרי בנדו״ז — שניטלה ממנו הזכות להשרף על קדוה״ש)

והוראה לכל ישראל, אעפ"כ איז דאס אן ענין של ענש, ווייל ווי הויך ס'איז דער עילוי אין תורה, קומט עס אבער ניט צו מסנ"פ על קידוש השם[36], וואס דאס איז מסנ"פ ווייל מ'איז א איד[37] און אז מען זאל זיין אן איד — איינס מיט השם].

(ב) די התאחדות (ובמילא — די מסירת נפש) איז מיט (און פאר) יעדער איד, אין וואס פאר א מצב ער זאל נאר זיין (אפילו די עושי העגל). וויבאלד דאס איז העכער פון תורה, ווערט עס ניט בטל דורכדעם וואס א איד איז אפגעריסן פון תורה, כמחז"ל[38] "אע"פ שחטא ישראל הוא".

און דאס איז אויך דער פירוש אין "אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך גו'": אויב דער חטא העגל איז אזוי חמור אז תורה גיט ניט קיין ארט אויף "תשא חטאתם" (השם וואלט מכפר געווען נאר תורה איז כביכול תובע און

ובהכרח שיהיו שינויים גם בשכרו (בהתאם לדרגת עבודתו),

כי אם שכל בשורה היא שכר לפ"ע עבודתו אז, והרי כו"כ דרגות במסנ"פ ובמסנ"פ על קדה"ש — (ראה פסחים נ, א הרוגי לוד. הקדמת תקו"ז (י, ב). ע"ח של"ט, ד"א ועוד), ולאידך — כו"כ דרגות בתורת ובמצב הב"י,

ולפעמים היתה עבודתו במסנ"פ וקדה"ש נעלית על תורתו ולפעמים להיפך.

36) ראה בכ"ז אוה"ת אחרי (כרך ב) ע' תקמט. דרושים ליוהכ"פ (אוה"ת דברים כרך ה) ע' ב'קלז-ח.

37) וכמו שמצינו ענין המסנ"פ על קידוש השם אפילו בקל שבקלים (תניא ספי"ח) שנפרד ר"ל מכל התורה. וראה סה"מ תרנ"ט (ע' יג) שהכח למסנ"פ בא מזה שנש"י שרשן למעלה מן התורה. וראה בארוכה (במעלת מסנ"פ על קדה"ש — על כל התורה) שער האמונה בתחלתו. ס' הליקוטים לספרי הצ"צ ע' מס"נ (ע' תתצ ואילך), וש"נ.

38) סנהדרין מד, ע"א (וברש"י שם: עדיין שם קדושתם עליהם). וראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'רנב ואילך. ובכ"מ.

מונע[39], איז משה"ס בקשה און תביעה: "מחני נא מספרך" — פון תורה; דא־מאלס שטייט בגלוי, בלי לבוש כלל משה"ס עצמיות'דיקע התאחדות מיט אידן, און דורך דעם — דער יחוד פון אידן מיט קוב"ה וואס איז העכער פון דער התאחדות מיט תורה, וואס מצד דער התאחדות קומט די כפרה[40] אפילו אויפן חטא העגל (און דאס פארבינדט זיי דערנאך צוריק אויך מיט תורה).

ו. ע"פ כהנ"ל וועט מען אויך פאר־שטיין די שייכות פון בקשת משה "מחני" צו "ואתה תצוה":

אט די התאחדות פון משה'ן מיט אלע אידן וואס איז נאך העכער פון תורה (וואס דריקט זיך אויס אין דער בקשה "מחני נא מספרך"), ווערט ארויסגע־בראכט אין דעם[41] "ואתה תצוה את בני ישראל", וואס איינער פון די פירושים אין דעם איז: "ואתה" — די עצמיות פון משה'ן — איז מקשר ומחבר ("תצוה" לשון צוותא וחיבור[42]) אלע אידן צוזאמען אין איין מציאות.

---

39) ע"ד מחז"ל (פסיקתא דר"כ פ' שובה. יל"ש יחזקאל יח, ד. יל"ש תהלים מזמור כה. וראה ירושלמי מכות פ"ב ה"ו) "שאלו לתורה חוטא מה ענשו כו' שאלו להקב"ה כו' אמר יעשה תשובה ויתכפר לו". וראה לקו"ש ח"ד ע' 1152 ובהערה שם.

40) עפ"ז יש לפרש (בפנימיות הענינים) מענה הקב"ה למשה (תשא שם, לג) "מי אשר חטא לי אמחנו מספרי" להפירוש שקאי על ספר התורה (וכקושיית הרמב"ן) — שיש בזה גם ענין למעליותא, שנמשך להחוטאים הכפרה שלמעלה מ(כפרת) התורה ("ספרי").

41) ע"ד הידוע (המשך תער"ב שם ע' א'תה. ועוד) בענין התשובה, שאף שהיא למעלה מן התורה (שלכן בכחה למלאות מה שנחסר ב(לימוד ה)תורה כו'), הנה זה גופא נתגלה בתורה דוקא.

42) תו"א פרשתנו פב, א. סד"ה זאת תורת הבית הנ"ל. ד"ה וקבל היהודים (תרפ"ז) בסה"מ תרפ"ז ותיש"א פ"ד.

מצד די מדריגות פון משה וואס זיינען פאַרבונדן מיט אַ „שם" — וואס דאַס איז כולל אפילו יחידה שבנפש, וואס איז איינער פון די „חמשה שמות נקראו לה"[43] (די נשמה) — דערגרייכט מען די גילויים שלמעלה, וואס זיינען ניט העכער פון תורה (וואַרום „כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה"[44]); און דערפאַר קען מען מצד דער מדרגה ניט אויפטאָן דעם צוותא וחיבור וואס נעמט אַרום אַלע אידן בשווה.

דוקא „ואתה (תצוה)", די עצמיות פון משה וואס איז העכער פון שם ותואר (דער עצם הנפש וואס ווערט ניט נתפס אין די „חמשה שמות"), וואס פאַרבינדט זיך מיט'ן „אתה" העיקרי והאמתי „אתה" שלמעלה, עצמותו ומהותו ית'[45] (וואס באמת לאמתתו איז דוקא נאַר אויף עצמות שייך זאָגן „אתה"[46], לשון נוכח, ושם שמים שגור בפי כל[47]) — פועל'ט דעם „תצוה את בנ"י", דעם צוותא וחיבור פון אַלע אידן — אפילו די עושי העגל[48] — אין איין מציאות.

און דאַס איז אויך דער קשר פון „ואתה תצוה" צום המשך הציווי „ויקחו אליך שמן גו' להעלות נר תמיד" — דלכאורה: די העלאת הנרות איז דאָך געווען דורך אהרן, היינט פאַרוואַס איז דער אַנזאָג „ויקחו אליך" (צו משה'ן)[49]?

שטייט אויף דעם דער ביאור[50]: אהרן מצד עצמו איז פועל[51] אויף אידן וועלכע זיינען „נרות", וועלכע (זיינען מוכן) לייכטן מיט „נר מצוה ותורה אור"[52] — עובדי ה'; אַבער דורך דעם וואס „ויקחו אליך שמן גו'" — צו משה'ן, וואס ער איז מצוה ומחבר אַלע אידן (כנ"ל) — ווערט דאס אויפגעטאָן אין אַלע אידן („אפילו הפשוטים ביותר"[53]), זייער עצם שבנפשם ווערט נתגלה[54].

ז. עפ"ז וועט מען אויך פאַרשטיין די שייכות פון „ואתה תצוה" צום תוכן פון כללות הסדרה (וואס דערפאַר ווערט ניט דערמאָנט שמו של משה אין דער גאַנצער סדרה):

אין דעם גאַנצן סיפור וועגן כהונת אהרן ובניו אין דער סדרה איז מודגש, ווי דאס דאַרף געטאָן ווערן דורך משה'ן דוקא. ווי עס שטייט אויך גלייך בהתחלת הענין[55] „ואתה הקרב אליך את אהרן גו' לכהנו לי", „ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך גו'"; ועד"ז איז דער גאַנצער חינוך לכהונה פון אהרן ובניו דורכגעפירט געווארן דווקא דורך משה, ווי דערציילט בארוכה אין דער פרשה

---

43) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.

44) רמב"ן בפתיחת פי' עה"ת, ע"פ זח"ב פז, א.

45) ראה סד"ה זאת תורת הבית שם.

46) כי „כל הנמצאים . . לא נמצאו אלא מאמתת המצאו ואם . . (ש)הוא אינו מצוי אין דבר אחר יכול להמצאות" (רמב"ם בתחלתו).

47) ראה תו"א יד, ב. ד"ה חכמות בחוץ תרצ"ד (בסה"מ קונטרסים ח"ב) פ"ב. ובכ"מ.

48) להעיר גם מאוה"ת פרשתנו (ע' א'תקנא) בפי' „ואתה תצוה" — „שתקשר ותחבר . . ב' שמות הוי' . . להיות יגיה חשכי של דורות האחרונים דבחי' עקביים".

49) כקושיית המפרשים.

50) ד"ה זאת תורת הבית שם פ"י-יא. ולהעיר ג"כ מד"ה וקבל היהודים הנ"ל ע"ד משה רעיא מהימנא (ע"ש באורך).

51) ע"י עבודתו בהעלאת הנרות, שושבינא דמטרוניתא — אף שבכלל מדתו „אוהב את הבריות" (אבות פ"א מי"ב).

52) משלי ו, כג.

53) ד"ה זאת תורת הבית שם. וראה אוה"ת הנ"ל (הערה 48).

54) ראה תניא ספי"ח.

55) כח, א-ב.

— וואָס איינער פון די ביאורים בזה איז (ע"ד הנ"ל בענין נרות המנורה):

אהרן הכהן מצד עצמו, איז ענינו כהונה וקדושת המשכן, ובמילא וואָלט אויך זיין עבודת הכהונה געהאַט אַ ווירקונג (בעיקר) נאָר אויף „עובדי ה'" וואָס האָבן אַ גלוי'דיקע שייכות צום (מנורת ה)משכן ומקדש; דורך דעם אַבער וואָס „ואתה[56] (משה) הקרב אליך את אהרן אחיך גו' לכהנו לי", איז כהונת אהרן באופן אַז עס טוט אויף אין אַלע אידן („אפילו הפשוטים ביותר").

און דאָס איז אויך פון די טעמים וואָס גלייך נאָך חינוך אהרן שטייט[57] דער ציווי אויפן „מזבח מקטר קטורת"[58] — דלכאורה האָט דער ציווי אויף עשיית מזבח הפנימי געדאַרפט שטיין פריער אין פ' תרומה צוזאַמען מיטן ציווי אויף אַלע כלי המשכן (כולל דעם מזבח החיצון)[59] —

נאָר ווייל אָט דער ענין (אַז כהונת אהרן דאַרף זיין פאַרבונדן מיט אַלע אידן) דריקט זיך אויך אויס אין דעם ענין הקטורת[60], וכמחז"ל[61] אַז „כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני קטורת" (ע"ד ווי געוויינטלעך פריער, אַז משה האָט זיך מוסר נפש געווען אפילו פאַר די עושי העגל)[62].

און בפרט קומט דאָס אַרויס בגלוי אין עבודת הקטורת פון יוהכ"פ[63], ווי עס שטייט בסיום וחותם הסדרה: וכפר אהרן על קרנותיו גו' אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם[64] גו'.

ח. דערפון האָט מען אויך אַ הוראה נפלאה אין עבודת ה':

אַזוי ווי משה רבינו איז געווען גרייט צו מוותר זיין אויף אַן ענין הכי נעלה ועיקרי שבו (זיין פאַרבונדנ מיט תורה) צוליב אידן, און אפילו פאַר עושי העגל — וואָס דאָס איז נאָך מער ווי „ואהבת לרעך כמוך"[65]: דער „כמוך" פון משה"ז איז דאָך תורה, זיין גאַנצע מציאות איז געווען דורכגענומען מיט תורה: איז משה געווען גרייט צו מוותר זיין אויף דעם כדי צו זיין אינאיינעם[66] מיט אידן — כולל וועלכע זיינען געווען אַפגעריסן ר"ל פון תורה;

---

56) כמו „ואתה תצוה".

57) לאחרי הציווי על קרבן תמיד. ולהעיר מד"ה זאת תורת הבית שם, שהענין ד„נר תמיד" (למעלה משינויים) נעשה ע"י משה דוקא, ע"ש.

58) ל, א ואילך. — וע"פ המבואר בפנים מובן הקשר בין תחלת הסדרה וסיומה (דנעוץ תחלתן בסופו).

59) כקושיית המפרשים (רמב"ן, ספורנו ועוד שם).

60) גם להעיר דקטרת הוא לשון קשר והתקשרות (ובצרור המור סוף פרשתנו: ומקשר הדברים התחתונים בעליונים כו'), ע"ד „תצוה" (כנ"ל בפנים).

61) כריתות ו, ב.

62) ושייך זה למזבח הפנימי — כי ענינו של מזבח הפנימי הוא עצמיות פנימיות הלב, בחי' יחידה שבנפש (ראה לקו"ש חי"ב ס"ע 675 ואילך, וש"נ) שבזה כל ישראל שווין.

63) וראה בארוכה לקו"ש חי"ט ע' 302 ואילך. וע"י"ש שי"ל שלכן ביוהכ"פ דוקא מתירים להתפלל עם העבריינים (טושו"ע ודאדה"ז או"ח ר"ס תריט).

64) להעיר גם מתחלת הסדרה (כז, מא) „לדורותם". וראה אוה"ת הנ"ל.

65) קדושים יט, יח.

66) ראה ע"ח של"ב פ"ב „ניצוצין של משה בסוד . . שחת עמך . . ע"כ טרח בעבורם כ"כ ומת במדבר בעבורם• כי רצה לתקנם". וראה ש' הפסוקים בפ' שמות בארוכה.

•) להעיר מדברים רבה פ"ב, ט. זח"ב קנז, סע"א.

עד"ז האָט ער אַלס רעיא מהימנא[67], געוואָלט און געגעבן כח יעדער אידן ובכל זמן ומקום ער זאָל זיך אַזוי אויפֿפירן.

און דאָס איז טענתו: אויב עס וועט ניט זיין ח"ו „תשא חטאתם" (ובמילא — „אשר חטא לי אמחנו מספרי") און ער וועט בלייבן „בספרך", יאמרו עלי שלא הייתי כדאי כו' וואָרום ער האָט זיך ניט געוואָלט מוסר נפש זיין ביז מחני מספרך — און מען וועט זיך אַפּלערנען פון דעם לדורי דורות!

67) ראה תניא רפמ"ב.

ההוראה מכ"ז ווי עס דאַרף זיין בעבודת כאו"א: ס'איז ניט גענוג וואָס מ'האָט אהבת ישראל, און צו יעדער איד (אין וואָס פאַר אַ מצב ער זאָל נאָר זיין)[68], און די אהבה איז „כמוך" — נאָר עס מאַנט זיך מסירת נפש פאַר אַ צווייטן אידן, און פאַר יעדער אידן, וואָס דאַרף זיך אויסדריקן אין „אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"[69].

(משיחת ש"פ תצוה תש"מ)

68) ראה בארוכה קונטרס אהבת ישראל. לקו"ש חי"ז ס"ע 216 ואילך. וש"נ.

69) אבות פ"א מי"ב. וראה בארוכה לקו"ש שם ע' 220 ואילך.